

PEER, Programa Educatiu Escoles Rainbow

FLG - ASSOCIACIÓ DE FAMÍLIES LESBIANES I GAIS

**Programa
Educatiu
Escoles
Rainbow**

ASSOCIACIÓ DE FAMÍLIES LESBIANES I GAIS- VERDAGUER CALLÍS, 10 08003 BARCELONA G63380109 WWW.FAMILIESLG.ORG

educació respecte família LGTB convivència diversitat

ÍNDEX

1. El **PEER** en quatre paraules
2. A qui va dirigit
3. Idea central i marc de referència
4. El **PEER**, 1 idea innovadora i 5 aspectes essencials
5. Objectius
6. Fases d'implementació
7. Recursos humans i equip que el porta a terme
8. Recursos econòmics
9. Compromís escola-**PEER**

1. EL PEER EN QUATRE PARAULES

PEER Programa Educatiu Escoles Rainbow. És el Programa de Formació i Implementació Educativa d'Inclusió de la Diversitat Familiar-Afectiva LGBTI d'orientació i expressió en Escoles d'Infantil i Primària.

És un projecte per a la prevenció de conductes homòfobes i la prevenció de la marginació social de les persones LGTB (i les seves famílies) i de les famílies LGTB.

Però també és un projecte que vol celebrar la igualtat i la diversitat des de la diferència. I això implica promoure valors i actituds de respecte mutu no només com una forma de prevenir l'homofòbia, sinó també com una forma de créixer i ser educat en el respecte a la diferència i la singularitat de totes les persones.

Volem prevenir per evitar casos d'homofòbia en totes les seves expressions: insults i vexacions, agressions físiques, estereotips, marginació social, marginació laboral, problemes de salut, etc.

I ho volem fer proporcionant a les escoles les eines necessàries per potenciar les actituds de respecte i integració de la diversitat afectivo-sexual i familiar així com l'acceptació normalitzada de tot tipus de diversitat sexual i afectiva, d'identitat de gènere i dels diferents models de família. En definitiva, per educar en una societat més justa i respectuosa amb totes les persones, sigui quina sigui la seva expressió afectiva.

Paraules clau prevenció, diversitat afectivo-sexual, respecte, homofòbia, LGBTI (lesbiana, gai, transsexual, bisexual, intersexual), sexe/gènere

2. A QUI VA DIRIGIT

EL PEER està destinat a la formació de docents, juntes directives i personal no docent que treballen amb alumnes de primària i de secundària, amb la clara vocació de millorar la visió i perspectiva que tenen de les persones lesbianes, gais, trans i bisexuals i de les seves filles i fills, a més d'intervenir en prevenció quant a homofòbia, normalització de la diversitat a afectiva i familiar es requereixi.

S'ha engegat un programa pilot PEER que s'està duent a terme en la seva fase inicial (primer any) amb l'equip de l'escola Sant felip Neri de Barcelona.

3. IDEA CENTRAL I MARC DE REFERÈNCIA

Partim de la idea educativa que cap alumne ha de quedar fora del sistema educatiu:

“Equidad y calidad son dos caras de una misma moneda. No es imaginable un sistema educativo de calidad en el que no sea una prioridad eliminar cualquier atisbo de desigualdad.” LOMCE (Ley orgánica 8/13).

Ens esforcem per atendre la diversitat, involucrem les famílies i la comunitat educativa en plans de rescat per als alumnes que van endarrerits, per a aquells que tenen dificultats d'aprenentatge o que són nouvinguts des d'altres països. Dediquem recursos i programes. Parlem de no discriminar i ensenyem que totes i tots som iguals i que hem de respectar la diferència.

Però paraules com «gay» o «lesbiana» són paraules que estan totalment estigmatitzades i prohibides a l'escola. Què fem, doncs, amb tots aquells infants que potencialment tindran una orientació sexual o una expressió de gènere no normativa? Què fem per incloure tots els models familiars i que tot l'alumnat se senti que el seu model familiar es tingut en compte?

Hem de començar a ser conscients que en cada escola, en cada aula, hi trobarem alumnes que sentiran que no encaixen en els models de gènere expressats com a *correctes* o del que expressen tenir els seus companys i/o companyes. És necessari proporcionar un entorn amable i de suport per a aquests infants i també per tal que la resta se n'adoni que hi ha diferències que ens enriqueixen a totes i tots.

El Programa Educatiu Escoles Rainbow té com a objectiu promoure el coneixement sobre diversitat afectiva i familiar en professorat i alumnat. Hem d'ensenyar als infants que les persones LGTBI existeixen i que no és molt més complicat que entenguin que quan ens fem grans hi ha noies que s'enamoren de nois i hi ha noies que s'enamoren de noies. No és molt més complicat, si hem de ser sincers.

Aquest programa proporcionarà als potencials alumnes LGTBI les estratègies per lidiar amb l'orientació i l'expressió de gènere en el moment que prenguin consciència de qui són. També als potencials alumnes heterosexuales les estratègies per lidiar amb l'orientació i expressió de gènere quan prenguin consciència de qui són. Finalment, reduïm considerablement l'aparició de l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia perquè en parlar en un context formal sobre persones LGTBI normalitzem la seva existència i eliminem l'estigma que encara suposa ser persona LGTBI.

Prenem com a marc de referència el referit a coeducació, que ja es contempla en la legislació i normativa educativa en el moment present. També és referència la nova llei dels drets de les persones LGTBI i contra l'homofòbia amb la que compta Catalunya des de fa ja un any i que, en el seu article 12, diu:

“[...] Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a Garantir els Drets de Lesbianes, Gais, Bisexuals, Transgènere i Intersexuals i per a Eradicar l'Homofòbia, la Bifòbia i la Transfòbia, al DOGC i que entra en vigor a partir del dia 18 d'octubre de 2014.”

Als efectes d'aquesta llei, s'entén per coeducació l'acció educativa que potencia la igualtat real d'oportunitats i l'eliminació de qualsevol mena de discriminació per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere.

2. D'acord amb aquest principi de coeducació, s'ha de vetllar perquè la diversitat sexual i afectiva, la identitat de gènere i els diferents models de família siguin respectats en els diferents àmbits educatius.

3. El principi de coeducació s'ha d'incorporar als plans d'acció tutorial i als plans i reglaments de convivència dels centres educatius.

4. Els continguts dels materials escolars, educatius i formatius, en qualsevol format, i el llenguatge que s'hi emprin han de tenir en compte la diversitat pel que fa a l'orientació sexual, la identitat de gènere i l'expressió de gènere i evitar qualsevol mena de discriminació per aquest motiu.

5. El respecte a la diversitat pel que fa a l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere i als principis d'aquesta llei ha d'ésser efectiu en tot el sistema educatiu, en els centres i entitats de formació, en l'educació d'adults, en la formació de mares i pares, en les activitats esportives escolars i en les activitats de lleure infantil i juvenil.

6. S'ha de vetllar per la conscienciació i la prevenció de la violència per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere i oferir mecanismes als centres perquè detectin situacions de discriminació o exclusió de qualsevol persona per les dites raons.

En

aquest sentit, s'ha de promoure el desplegament efectiu de plans de convivència amb un èmfasi especial en les mesures de prevenció i d'actuació contra l'assetjament de què poden ésser objecte les persones LGTBI en el medi escolar.

7. L'Administració de la Generalitat, per mitjà del departament competent en matèria d'educació, ha de garantir el desplegament del que estableix aquest article i ha de vetllar perquè les escoles, els instituts i els altres centres educatius constitueixin un entorn amable per a la diversitat sexual i afectiva en què els alumnes i els professors puguin

viure d'una manera natural llur orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere, i es contribueixi així a la creació de models positius per a la comunitat educativa.

4. EL PEER, 1 IDEA INNOVADORA I 5 ASPECTES ESSENCIALS

Durant els darrers vint anys, ja en una democràcia consolidada, es van produir els primers intents de dur a terme accions educatives per reduir l'homofòbia i l'estigma de les persones lesbianes i gais. Amb el temps, i sovint des de l'activisme, també s'han anat fent xerrades en centres de secundària i s'han dedicat grans esforços per engegar recerca, publicacions i material per aconseguir el mateix objectiu.

Malauradament, tots aquests esforços no han estat suficients. És per això que ara sembla que és el millor moment a nivell social i legal per elaborar un programa entenedor que ajudi la comunitat educativa i tots els seus agents a acabar amb la xacra que és l'homofòbia per a les persones que no tenen una expressió de gènere no normativa o una orientació o un model familiar no heteronormatiu.

L'FLG ha adequat aquesta idea i l'ha desenvolupat perquè pugui encabir-se en el nostre sistema educatiu de manera que pugui implementar-se amb molta facilitat en totes les escoles d'infantil i primària siguin del tipus que siguin, tot basant-se en el respecte, els drets humans i la igualtat entre homes i dones.

El **PEER** és un programa innovador que no s'ha implementat abans en cap escola i que aposta clarament per la **prevenció** (prevenció de la no discriminació, de la igualtat, de la marginació, etc., des dels inicis de la infància) d'actituds discriminatòries, de vexacions entre els alumnes, actituds xenòfobes, homòfobes i/o masclistes.

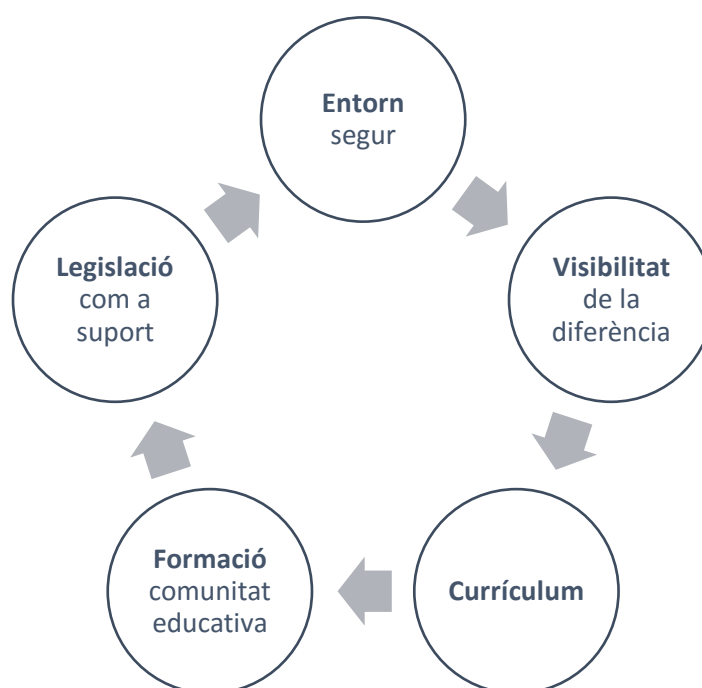
Ho fa a partir de la formació del professorat i de la incidència en l'alumnat, de manera que l'aula o l'escola que es beneficia del programa esdevingui una escola lliure d'homofòbia, respectuosa amb totes les maneres de ser i d'estimar, i amb totes les maneres de conviure, posant de manifest l'homofòbia impregnada en les accions i el llenguatge que no veiem i que ens perpetuen en una actitud no respectuosa.

El **PEER** és un programa innovador que no s'ha realitzat abans en cap escola i que aposta clarament per la **PREVENCIÓ** (prevenció de la no discriminació, de la igualtat, de la marginació, etc., des dels inicis de la infància) d'actituds discriminatòries, de vexacions entre els alumnes, actituds xenòfobes, homòfobes i/o masclistes.

Els programes contra l'homofòbia no s'han fer mai des d'una perspectiva transversal i globalitzadora. En aquest cas es requereix de la intervenció de tot el professorat del centre, de la junta directiva i fins i tot del personal no docent del centre. Els alumnes aprenen dintre i fora de l'aula. Sabem que els passadissos i els patis són els llocs on el *bullying* té lloc i és important el fet que la percepció de la diferència s'ha de viure en positiu és quelcom que ha de tenir tot el suport del centre.

Ajudem al professorat del centre a dur a bon terme els **5 aspectes essencials de la implementació** (guia per ajudar els docents a fer de la seva escola un centre LGBTQI-friendly utilitzant un seguit d'estratègies):

- 1- **FORMACIÓ:** Formació al professorat per tenir la seguretat que tots els membres de la comunitat educativa de l'escola saben com aturar el llenguatge sexista, el llenguatge homòfob i discriminatori. Proporcionar al professorat un nou llenguatge per a l'aula i els recursos per incloure de forma positiva la diversitat afectiva, familiar i sexual.
- 2- **LEGISLACIÓ:** Utilitzem els criteris de la legislació educativa vigent com a suport de les accions educatives envers la no discriminació i la igualtat de gènere i per prevenir el *bullying* homòfob.
- 3- **CURRÍCULUM:** Aportar la llum necessària per veure com encabir en l'actual currículum, i des de les diferents àrees del coneixement, informació sobre la història del col·lectiu LGTBI, la lluita per aconseguir la igualtat de drets civils i els valors dels dret humans dintre d'una societat que s'anomena democràtica.
- 4- **VISIBILITAT:** Fer visible el programa i la diversitat a través de la publicitat de la qual disposa l'escola i el departament d'educació, per fer saber que les escoles catalanes son escoles que eduquen i celebren la diversitat afectiva, familiar i sexual. Que volen que els centres educatius siguin segurs per totes i tots les i els alumnes que sentin que poden viure amb llibertat la seva expressió de gènere i/o orientació afectiva.
- 5- **ENTORN:** Crear un entorn que se senti segur per les persones LGBTI, on tant el personal docent com el no-docent se senti segur de poder expressar-se amb llibertat amb la seva orientació i/o expressió de gènere.

5. OBJECTIUS

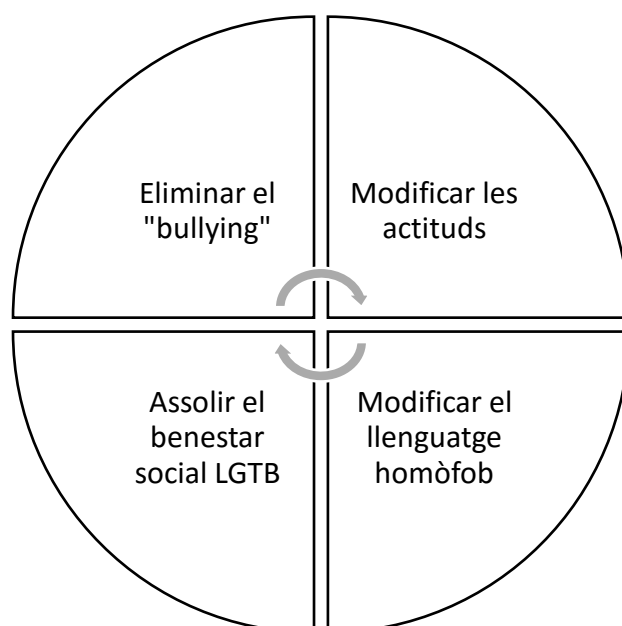
Objectius inicials de treball:

- Proporcionar el **marc educatiu i formatiu** que permeti l'elaboració d'un currículum inclusiu de la diversitat afectiva-sexual i familiar i de les identitats de gènere no normatives.
- Presentar un **pla d'acció** amb connexions curriculars, programes i projectes que facin de la diversitat quelcom **habitual** integrat i normalitzat al context educatiu i escolar, des del respecte i la voluntat integradora.
- Elaborar un **índex de les característiques** essencials de les escoles rainbow i els diferents nivells que es poden tenir a través de les seves polítiques escolars, els seus programes i les seves accions concretes.
- Proporcionar **materials didàctics i pedagògics** i ajudar a crear-ne de nous al voltant de la diversitat afectiva i familiar.
- **Assistir** educadores i educadors, a l'Administració i a les comunitats educatives amb estratègies per eliminar l'homofòbia i l'heterosexisme i promoure l'equitat per la orientació sexual i la identitat de gènere, el respecte a la diferència i la igualtat de gènere.
- **Ajudar el professorat del centre** a dur a bon terme els 5 passos de la implementació (guia per ajudar als docents a fer de la seva escola un centre LGBTQI – *friendly* utilitzant un seguit d'estratègies).
- **Avaluar els resultat** del programa mitjançant una avaluació inicial i una al final del programa que ens doni dades per validar-lo.
- **Difondre els resultats** a través de l'edició d'un informe de resultats i memòria del projecte. Difusió a través de la web del programa, espai web i manteniment.
- Buscar el **suport de les autoritats educatives** per poder implementar el programa a les escoles de Barcelona, en una primera fase, i a la resta de Catalunya després.

Resultats pràctics desitjats:

- Modificar el llenguatge i el lèxic homòfob o discriminatori fins a eliminar-lo, fins i tot aquell que de forma inconscient forma part de gran nombre de persones, i aconseguir-ho donant-ne consciència, primer al personal docent i escolar, i després als alumnes.
- Eliminar de les aules i els patis el *bullying*.
- Acabar amb les actituds homòfobes, sexistes, masclistes, etc., fent que el col·lectiu a qui va adreçat aquest projecte sigui conscient i tingui al seu abast les eines necessàries per dur-ho a terme.
- Assolir el benestar social, psíquic i físic de les nenes i els nens LGTBI, així com el seu benestar futur i el de les seves famílies, de manera que l'escola no sigui un lloc hostil sinó un espai d'acollida.

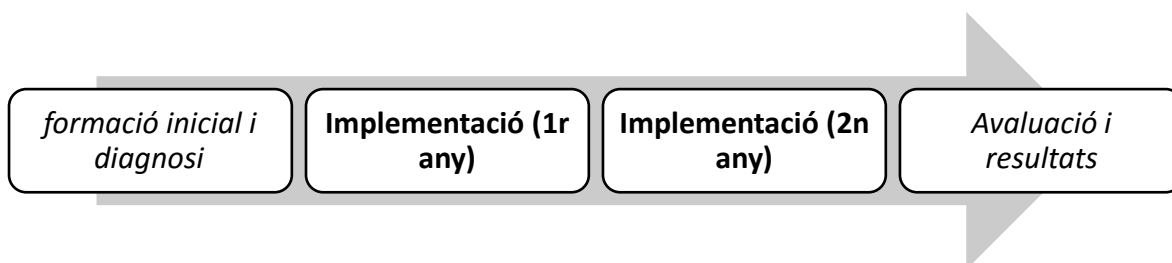

6. FASES D'IMPLEMENTACIÓ

La formació i la implementació del projecte té una durada de dos anys.

Fase 1 Implementació (primer any)

- 1- Formació inicial introductòria abans de començar el curs escolar. Primera jornada formativa.
- 2- Creació d'un grup impulsor del programa **PEER** que vetllarà a l'escola per la inclusió d'accions al llarg de curs i també puntuals per a promoure el respecte per la diferència i del reconeixement de la diversitat afectiva i familiar. A més, donarà el suport i els recursos de materials educatius per les diferents àrees de coneixement, tot incloent aquesta diversitat. Aquest grup farà de pont i diàleg entre l'escola i les formadores i formadors del **PEER** durant el temps que duri el monitoratge.
- 3- Segona jornada formativa. Formació en centre en acabar el primer trimestre, tot fent una anàlisi de les necessitats específiques del centre. Materials didàctics i orientacions metodològiques.
- 4- La junta directiva inclourà al PCC la implementació d'aquest programa com a línia subjacent del model educatiu del centre, en farà difusió i intentarà que les escoles amb les que fa xarxa coneguin el programa.

Fase 2 implementació (segon any)

- 5- Aprofundiment en el coneixement dels aspectes de la diversitat afectiva i familiar LGTBI.
- 6- Dues formacions (jornades formatives): una al principi de curs per preparar-lo, i una segona a petició del centre.
- 7- El professorat haurà de crear un Projecte Didàctic multidisciplinar (una per nivell i/o matèria al menys), que quedarà recollit en una web del programa per compartir amb altres centres i per donar difusió de la feina feta.
- 8- Avaluació final del programa i presentació de resultats.

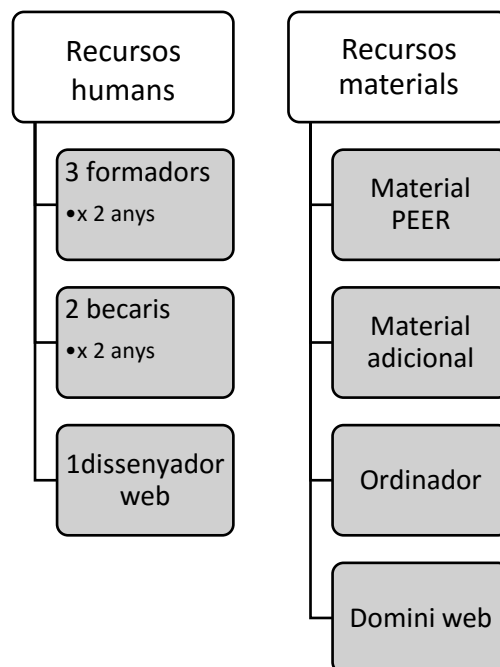
7. RECURSOS HUMANS I EQUIP QUE EL PORTA A TERME

Pel que fa als recursos humans, hem de preveure la intervenció de:

- 3 formadors (per intervenir adequadament en els tempos de cada fase).
- 2 becaris universitaris de suport, estudiants de Sociologia, Estadística o disciplines afins.
- 1 dissenyador de webs que implementi d'una forma pràctica la informació.

Pel que fa als recursos materials, hem de preveure de disposar de:

- Material educatiu per als docents creat pel **PEER**
- Material educatiu proposat (dossiers, contes, DVD's)
- Un ordinador portàtil
- Un domini web: <http://catalinapallas.wix.com/flg-educaciodef>

EQUIP QUE EL PORTA A TERME

Katy Pallàs, Presidenta de l'FLG

Llicenciada en Filologia anglogermànica i Màster en Lingüística i adquisició de segones llengües, té 25 anys d'experiència docent i en l'actualitat treballa a l'IES Can Peixauet, a Santa Coloma de Gramenet, on és cap de departament d'anglès i coordinadora del programa bilingüe del centre.

És formadora de professorat en programes bilingües i treball per projectes, i a més, es dedica a desenvolupar i preparar materials educatius. Els seus materials didàctics han estat publicats per diferents revistes professionals. Coneix molt bé el funcionament del sistema educatiu a Catalunya en els diferents nivells i té una àmplia experiència en el desenvolupament de projectes i programes d'innovació.

És autora de la col·lecció Les contalles d'Alba (ONADA Edicions), històries infantils amb contingut LGBTI, i forma el professorat per a la inclusió de materials didàctics per visibilitzar la diversitat afectiva i familiar a les escoles d'infantil i primària.

Vicent Borràs, Vicepresident FLG

Diplomat en Magisteri per la Universitat de València i llicenciat en Sociologia per la Universitat Autònoma de Barcelona, és a més, doctor en Sociologia per la UAB (1997). Ha estat professor visitant en la Stony Brook University New York. Actualment, és professor titular de Sociologia a la Universitat Autònoma de Barcelona i es dedica a la recerca. Com a investigador, els seus estudis se centren en les temàtiques següents: treball i gènere, mètodes d'investigació, consum, mercat de treball, i la relació entre temps, treball i vida quotidiana. És especialista en gènere, cosa que fa que pugui aportar el marc teòric necessari per el desenvolupament del projecte educatiu **PEER**.

Ha estat l'editor del llibre *Famílies també*, publicat per edicions Bellaterra, i escrit per diferents membres de l'FLG. Aquest material tan valuós permet difondre la gran diversitat de les famílies homoparentals, enriqueix amb la seves aportacions, i ens proporciona una mirada nova sobre els models familiars.

Reyes Varella, Comissió educació

Llicenciada en Sociologia i diplomada en Treball Social, va iniciar la seva vida professional treballant com a docent i més tard com a investigadora universitària, tot i que des de fa més de 15 anys treballa amb ONG's d'ajut humanitari.

En decidir de formar una família, va decidir també de fer-se sòcia de l'FLG i de participar en el seu projecte, en ser conscient de la necessitat de formar part d'un col·lectiu que treballa per als pares i les mares LGTBI i els seus infants, i que aposta per l'educació com un dels seus eixos.

La seva aportació de temps i de coneixements fa que encapçali la Comissió d'educació, amb la finalitat de construir un món més segur i més respectuós per a famílies LGTB en l'àmbit escolar. Ha col·laborat en la creació de la *Guía de recursos educativos en línea sobre diversidad sexual, familiar y de identidad de género*, promoguda per la Universidad Complutense de Madrid i publicada el 2015.

8. RECURSOS ECONÒMICS

Despeses de recursos humans i de materials per als dos anys d'implementació

- Professionals formadors

Curs 1:

Formador	Hores 2 Jornades +	Seguiment	Preu/h	total any 1
3 formadors	12 hores +	10 hores	40€	2.640 €

Curs 2:

Formador	Hores 2 Jornades +	Seguiment	Preu/h	total any 2
3 formadors	12 hores +	10 hores	40€	2.640 €
2 becaris universitaris de suport				total
950 €/ persona				1.900 €
1 dissenyador de webs que implementi la informació.				total
500 €/persona any				1.000 €

- Despeses de materials (2 anys):

Material docents	Material extra	Domini	total
200 €	500 €	65 €	765 €

DESPESES TOTALS: 8.965 €/ 2 anys

No es preveuen ingressos directes per aquest projecte, tret de les subvencions que es puguin demanar.

9. COMPROMÍS ESCOLA-PEER

L'escola que implementi aquest programa ha d'adquirir un compromís per implementar-lo i fer que sigui una realitat.

És a dir, cal que la junta directiva i el claustre assumeixin el projecte com a seu i l'aprovin per tal que es pugui implementar amb la voluntat general de tota l'escola. Així mateix, es procurarà la creació d'una comissió que vetllarà pel seu seguiment i que durà a terme la recollida d'informació que el projecte requereix.

Un cop finalitzada la implementació d'aquest projecte, es realitzarà una avaluació per tal de corregir-ne posteriorment els desviaments o tenir en compte, valorar i, si escau, modificar, aquells punts que s'hagin posat de manifest. Les dades recollides han de servir per elaborar un índex en el que es mesura el nivell d'assoliment del programa i les accions de millora a realitzar.

Un cop implementat, el projecte ha de passar a formar part del currículum del centre.

L'experiència haurà de recollir-se en una memòria que inclogui una avaluació i que posteriorment es pugui reevaluar amb el temps (uns anys després) per mesurar el nivell d'efectivitat i per mostrar a altres escoles l'eficàcia de la intervenció.

Jornada de formació a l'escola Sant Felip Neri.

Aquest projecte ha estat elaborat per
l'Associació de famílies Lesbianes i Gais- FLG ©.

Si el voleu dur a terme o el voleu reproduir,
demaneu permís a FLG, dirigint-vos a
familiesslg@familiesslg.org.